

Laidiens: 28.02.2003., Nr. 33

Ministru kabineta noteikumi Nr.92

Rīgā 2003.gada 25.februārī (prot. Nr.11, 1.§)

Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus

Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 25.panta 6.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus.
2. Noteikumi attiecas uz šādiem būvdarbiem (izņemot būvdarbus, kas saistīti ar derīgo izrakteņu izpēti un ieguvu):
 - 2.1. pazemes darbi;
 - 2.2. zemes darbi (arī mākslīgo zemes būvju ierīkošana);
 - 2.3. ārējo inženiertīklu izbūve;
 - 2.4. betonēšana;
 - 2.5. mūrēšana;
 - 2.6. izolēšana un jumīķu darbi;
 - 2.7. namdaru un būvgaldnieku darbi;
 - 2.8. saliekamo (iepriekšizgatavoto) būvkonstrukciju montāža un demontāža;
 - 2.9. apdares darbi (piemēram, apmešana, flīzēšana, krāsošana, tapsēšana, stiklinieka darbi);
 - 2.10. ēku iekšējo sanitārtehnisko tīklu un iekārtu ierīkošana un montāža;
 - 2.11. būvju nojaukšana un noārdīšana;
 - 2.12. būvremonts;
 - 2.13. būvju rekonstrukcija, renovācija un restaurācija;
 - 2.14. būvju uzturēšana, ja tā saistīta ar kādu no šajā punktā minētajiem darbu veidiem;
 - 2.15. urbšana;
 - 2.16. bagarēšana un zemūdens darbi.
3. Būvdarbi, kas rada paaugstinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai, ir:
 - 3.1. darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti šādam riskam:

3.1.1. apbēršana ar grunti zemes nogruvumos;

3.1.2. applūdināšana ar ūdeni;

3.1.3. iekrišana ūdenī un noslīkšana;

3.1.4. nokrišana no 1,5 m un lielāka augstuma;

3.2. darbi, kuros nodarbinātie nonāk saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vai bioloģiskām vielām, kas rada risku nodarbināto drošībai un veselībai vai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir pakļautas speciālai uzraudzībai;

3.3. darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti apstarošanas riskam ar jonizējošo starojumu un kuru izpildi reglamentē normatīvie akti par aizsardzību pret radiāciju;

3.4. darbi augstsprieguma elektrolīniju aizsardzības zonā;

3.5. pazemē (piemēram, akās, tuneļos) veicamie darbi;

3.6. darbi, kuros nodarbinātajiem nepieciešama gaisa piegādes sistēma;

3.7. darbi, kuros nodarbinātie pakļauti paaugstinātam atmosfēras spiedienam (piemēram, kesonos);

3.8. spridzināšanas darbi;

3.9. darbi, kas saistīti ar tādu būvkonstrukciju, būvelementu vai iekārtu montāžu vai demontāžu, kuras ir smagākas par divām tonnām.

4. Šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija un Valsts būvinspekcija.

II. Projekta vadītājs, darba aizsardzības koordinatori, iepriekšējs paziņojums

5. Projekts ir ar būvniecību saistīts process, ko veido koordinētu un kontrolētu norišu kopums, kuram ir noteikti sākuma un beigu termiņi un kura mērķi sasniedz, iekļaujoties paredzētajā laikā un izmaksu un resursu ietvaros.

6. Projekta vadītājs ir par projekta sagatavošanu, izpildi un izpildes uzraudzību atbildīga fiziska vai juridiska persona, kas rīkojas pasūtītāja vārdā.

7. Darba aizsardzības koordinators projekta sagatavošanas posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 15.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta sagatavošanas posmā (turpmāk — projekta sagatavošanas koordinators).

8. Darba aizsardzības koordinators projekta izpildes posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 16.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta izpildes posmā (turpmāk — projekta izpildes koordinators).

9. Ja būvlaukumā būvdarbus veic vairāki darbuzņēmēji, pasūtītājs vai projekta vadītājs ieceļ vienu vai vairākus projekta sagatavošanas koordinatorus un projekta izpildes koordinatorus.

10. Projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators iecelšana neatbrīvo pasūtītāju un projekta vadītāju no atbildības par darba aizsardzības prasību ievērošanu.

11. Pasūtītājs vai projekta vadītājs nodrošina, lai pirms būvdarbu uzsākšanas tiktu izstrādāts darba aizsardzības plāns saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu.

12. Pasūtītājam vai projekta vadītājam ir pienākums pirms būvdarbu uzsākšanas nosūtīt Valsts darba inspekcijai iepriekšēju paziņojumu par būvdarbu veikšanu (pielikums) vienā no šādiem gadījumiem:

12.1. ja paredzētais būvdarbu ilgums pārsniedz 30 darbadienas un būvdarbos vienlaikus tiek nodarbināti vairāk nekā 20 nodarbinātie;

12.2. ja plānotais būvdarbu apjoms pārsniedz 500 cilvēkdienas (viena vai vairāku nodarbināto kopā nostrādātas darbadienas).

13. Iepriekšējā paziņojumā par būvdarbu veikšanu sniegto informāciju pasūtītājs vai projekta vadītājs novieto būvlaukumā redzamā vietā un, ja nepieciešams, to regulāri atjauno.

III. Projekta sagatavošanas un izpildes posmi, koordinatoru pienākumi

14. Projekta vadītājs vai pasūtītājs, kurš pilda projekta vadītāja pienākumus, dažādos projekta sagatavošanas un izpildes posmos ievēro Darba aizsardzības likumā noteiktos darba aizsardzības vispārīgos principus, īpaši šādos gadījumos:

14.1. lemjot par arhitektūras, tehniskajiem un organizatoriskajiem aspektiem, plānojot darbus vai darba posmus, kas norisināsies vienlaikus vai secīgi;

14.2. aprēķinot vienlaikus veicamo būvdarbu apjomu un katra posma veikšanai nepieciešamo laiku un ņemot vērā darba aizsardzības plānu un visus dokumentus, kas izstrādāti vai koriģēti saskaņā ar šo noteikumu 15.2., 15.3. un 16.3.apakšpunktu.

15. Projekta sagatavošanas koordinatoram ir šādi pienākumi:

15.1. koordinēt ar projekta vadītāju, darbuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem šo noteikumu 14.punktā noteikto prasību izpildi;

15.2. saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu izstrādāt darba aizsardzības plānu, iekļaujot arī pasākumus attiecībā uz šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem;

15.3. sagatavot atbilstošu dokumentāciju, iekļaujot informāciju par darba aizsardzības prasībām.

16. Projekta izpildes koordinatoram ir šādi pienākumi:

16.1. koordinēt darba aizsardzības vispārīgo principu īstenošanu, lemjot par tehniskajiem vai organizatoriskajiem pasākumiem, plānojot dažādu būvdarbu veikšanu vienlaikus vai secīgi un aprēķinot to izpildei nepieciešamo laiku;

16.2. saskaņot un uzraudzīt darba aizsardzības plāna un darbu veikšanas projekta izpildi, lai nodrošinātu, ka darbuzņēmēji un pašnodarbinātie ievēro šo noteikumu 26.punktā noteiktās prasības un darba aizsardzības plāna izpildi;

16.3. veikt nepieciešamos grozījumus darba aizsardzības plānā un šo noteikumu 15.3.apakšpunktā minētajā dokumentācijā, ņemot vērā paveiktos darbus un pārmaiņas būvlaukumā un būvprojektā (ja tādas ir veiktas);

16.4. organizēt darbuzņēmēju (arī to darbuzņēmēju, kas vienā un tajā pašā būvlaukumā strādā pēc kārtas) sadarbību, saskaņot viņu darbību, lai aizsargātu nodarbinātos un novērstu nelaimes gadījumus darbā un arodslimības, nodrošināt savstarpēju informācijas apmaiņu saskaņā ar Darba aizsardzības likuma prasībām un, ja nepieciešams, iesaistīt pašnodarbinātos;

- 16.5. saskaņot darbuzņēmēju paredzētos darba aizsardzības pasākumus un pārbaudīt to izpildi;
- 16.6. veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu nepiederošu personu uzturēšanos būvlaukumā.

IV. Darba aizsardzības plāns

17. Darba aizsardzības plānu izstrādā, lai visus būvniecības dalībniekus nodrošinātu ar nepieciešamo darba aizsardzības informāciju.
18. Darba aizsardzības plānā iekļauj specifisku informāciju, kas ir nepieciešama darba aizsardzības nodrošināšanā, veicot būvdarbus.
19. Darba aizsardzības plānu izstrādā līdz būvdarbu uzsākšanai. Ja mainās projekta apstākļi, plānu pārskata. Projekta izpildes koordinatori iepazīstas ar darba aizsardzības plānu, pirms tiek piesaistīts attiecīgais darbuzņēmējs.
20. Darba aizsardzības plāna izstrādei ir divas stadijas:
- 20.1. pirmā stadija — projekta sagatavošanas posmā ietver pasākumus no projekta izstrādes sākuma līdz darbuzņēmēja izvēlei;
- 20.2. otrā stadija — projekta izpildes posmā ietver pasākumus būvdarbu veikšanas laikā.
21. Darba aizsardzības plānu projekta sagatavošanas posmā var izstrādāt kā atsevišķu dokumentu vai iestrādāt kā atsevišķu nodaļu tehniskā būvprojekta būvdarbu organizācijas daļā, iekļaujot šādu informāciju:
- 21.1. būvlaukumam paredzētajai teritorijai blakus esošo zemesgabalu izmantojums:
- 21.1.1. ēkas un ražotnes, kas ierobežo būvdarbu veikšanu;
- 21.1.2. virszemes un pazemes inženierkomunikācijas;
- 21.1.3. satiksmes ejas un ar tām saistītie ierobežojumi (piemēram, piekļūšana ugunsdzēsības līdzekļiem, materiālu piegādes un transportlīdzekļu novietošanas laika ierobežojumi);
- 21.1.4. būves, kurās izmantoti veselībai kaitīgi materiāli vai nenoturīgas un nestabilas konstrukcijas un kuras nojaucot vai pārbūvējot nepieciešami specifiski darba aizsardzības pasākumi;
- 21.1.5. grunts raksturojums (norāda sastāvu, piesārņotību, stabilitāti, vecas šahtas vai citus pazemes šķēršļus);
- 21.1.6. nojaucamo būvju tehniskās dokumentācijas esība (var būt pasūtītāja iesniegtā informācija);
- 21.2. būvprojektā ietvertie riska faktori, no kuriem nav iespējams izvairīties, kā arī attiecīgie darba aizsardzības pasākumi;
- 21.3. detalizēti ieteikumi par darba aizsardzības pasākumiem, kuru skaidrojumu darbuzņēmējs ir tiesīgs pieprasīt;
- 21.4. iespējamie riska faktori, kuri var rasties būvniecības procesā veselībai kaitīgu materiālu dēļ, un nepieciešamā informācija par likumu un citu normatīvo aktu prasībām;
- 21.5. informācija par paredzētā būvlaukuma teritoriju:
- 21.5.1. iespējas piekļūt būvlaukumam un evakuācijas izejas;
- 21.5.2. pagaidu būvju un atsevišķu darba iecirkņu izvietojums;

21.5.3. būvmateriālu iekraušanas un izkraušanas laukumi, noliktavas;

21.5.4. transporta un gājēju ceļi;

21.5.5. piebrauktuves un caurbrauktuves ugunsdzēsības automašīnām;

21.6. būvlaukumā veicamo darba aizsardzības pasākumu saskaņošana un attiecīgās informācijas apmaiņa starp pasūtītāju, projekta vadītāju, darbuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem;

21.7. pasākumi saskaņā ar šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem.

22. Darba aizsardzības plānu projekta izpildes posmā var iestrādāt būvdarbu veikšanas projektā, papildinot ar šādu informāciju:

22.1. darba aizsardzības organizēšanas vispārējā kārtība būvlaukumā;

22.2. pārmaiņas, kas būvdarbu izpildes laikā rodas:

22.2.1. darbu plānos un grafikos;

22.2.2. būvizstrādājumu, būvmateriālu, tehnoloģisko iekārtu un aprīkojuma nomenklatūrā un piegādes grafikos;

22.2.3. darbaspēka kustības un galveno būvmašīnu darba grafikos.

23. Ja nepieciešamā informācija ir iekļauta citos būvniecības dokumentos vai būvprojekta rasējumos, darba aizsardzības plānā var būt tikai norādes par vietu, kur var atrast informāciju.

24. Sabiedriski nozīmīgu vai tehniski sarežģītu būvju projektos darba aizsardzības plāns var būt nepabeigts. Minētajā gadījumā projekta izpildes plānā ietver:

24.1. kārtību, kādā tiek organizēta darba aizsardzības vispārējā vadība;

24.2. vispārējās drošības prasības būvlaukumā;

24.3. skaidrojumu par attiecīgās informācijas pieejamību projekta sagatavošanas posmā, kā arī turpmāku izmantošanu un kontroli;

24.4. kārtību, kādā projektā veiktās pārmaiņas iekļauj un iestrādā darba aizsardzības plānā, atsevišķu posmu būvdarbu veikšanas projektā vai citā būvdarbu izpildes tehnoloģiskajā dokumentā.

V. Darbuzņēmēja pienākumi

25. Lai būvlaukumā nodrošinātu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību, darbuzņēmējs:

25.1. atbilstoši būvlaukuma un būvdarbu raksturam, darba apstākļiem un riska faktoriem veic pasākumus, kas nodrošina darba vietu atbilstību šo noteikumu VI, VII un VIII nodaļā minētajām prasībām;

25.2. ievēro projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators norādījumus.

26. Veicot būvdarbus, darbuzņēmējs ņem vērā Darba aizsardzības likumā noteiktos darba aizsardzības vispārīgos principus, arī attiecībā uz:

26.1. būvlaukuma norobežošanu un tīrības un kārtības uzturēšanu tajā;

26.2. darba vietu izvēli. Nosakot pārvietošanās un kustības maršrutus un iekārtu izvietošanas zonas, ņem vērā nepieciešamību brīvi piekļūt katrai darba vietai;